

Kwalifikacje w Hongkongu

1.	Jak wprowadzono Hongkońskie Ramy Kwalifikacji (HKQF).....	2
2.	Siedem poziomów HKQF w czterech kategoriach	3
3.	Tytuły i schemat ich nadawania (typy kwalifikacji).....	4
4.	Punktacja i jej transfer na kwalifikacje	8
5.	Komitety Doradcze ds. Szkoleń Branżowych (ITACs) i zapewnienia jakości kształcenia (QA).10	
6.	Dostosowywanie wymogów HKQF do Europejskich Ram Kwalifikacji (EQF) i współpraca międzynarodowa.....	12
7.	System edukacji formalnej.....	14
8.	Uznawania efektów uczenia się poza edukacją (RPL).....	18
9.	<i>Bibliografia</i>	18

1. Jak wprowadzono Hongkońskie Ramy Kwalifikacji (HKQF). Czyli trochę historii

Ramy Kwalifikacji w Hongkongu (HKQF) zostały oficjalnie uruchomione 5 maja 2008 roku. Jak zaznacza wprowadzające je Biuro Edukacji (EDB), utworzone przez rząd Specjalnego Regionu Administracyjnego¹, ramy to element przekształcania ekonomii Hongkongu w gospodarkę opartą na wiedzy. HKQF „mają pomóc w wyznaczeniu jasnych celów i kierunków kształcenia ustawicznego, w celu uzyskania pewnych jakościowo kwalifikacji. W dłuższej perspektywie pomoże to poprawić ogólną jakość i konkurencyjność lokalnej siły roboczej.”²

Pierwsze prace nad wprowadzeniem Ram Kwalifikacji w Hongkongu zaczęły się dużo wcześniej – w 2002 roku. Do 2003 r. prowadzono publiczne konsultacje na ten temat. Zorganizowano seminarium dla przemysłu, stowarzyszeń pracodawców, związków zawodowych, Hongkońskiej Rady ds. Akredytacji Akademickich (HKCAA), instytucji edukacyjnych i szkoleniowych. Od 2004 roku powoływano Komitety Doradcze ds. Szkoleń Branżowych (Industry Training Advisory Committees – ITACs) w kolejnych branżach przemysłu. Konsultowano standardy kompetencji w każdej z nich. HKCAA prowadziła dyskusje, także z największymi instytucjami w tej branży, na temat akademickich i zawodowych kwalifikacji. 19 listopada 2005 roku odbyła się „Ceremonia Uruchomienia HKQF”, która rozpoczęła promocję Ram Kwalifikacji. W styczniu 2006 roku uruchomiono stronę internetową HKQF.

Już po oficjalnym wprowadzeniu HKQF, 2 czerwca 2008 roku, rozpoczęto stosowanie mechanizmu uznawania efektów uczenia się nabytych poza edukacją formalną (Recognition of Prior Learning – RPL), w celu rozpoznawania dotychczasowych umiejętności, wiedzy doświadczenia zawodowego pracowników. 24 października 2012 roku zaczęto wdrażać standardowy system przyznawania tytułów oraz wykorzystania punktacji (QF Credit), ułatwiających uczniom wybór programów nauczania, zwiększających przejrzystość kwalifikacji wyraźnie określających czas nauki wymagany do ukończenia programu, ergo – uzyskania odpowiedniej kwalifikacji. W styczniu 2013 roku utworzono zespół przeglądający przyznawane tytuły. 27 lipca 2014 roku ogłoszono Politykę i zasady transferu i akumulacji punktów (Credit Accumulation and Transfer – CAT).³

1 września 2014 powstał specjalny Fundusz Ram Kwalifikacji (Qualifications Framework Fund)⁴ w wysokości jednego biliona dolarów hongkońskich, zapewniający stałe źródło finansowania

---

1

Hongkon jest oficjalnie Specjalnym Regionem Administracyjnym (ang. Hong Kong Special Administrative Region) Chińskiej Republiki Ludowej.

2

Założenia The Education Bureau w Hongkongu – Qualifications Framework (<http://www.hkqf.gov.hk/guie/home.asp>)

3

The Education Bureau w Hongkongu – Milestones of HKQF development (http://www.hkqf.gov.hk/guie/HKQF_milestone.asp)

4

Government Information Centre
<http://www.info.gov.hk/gia/general/201411/26/P201411260376.htm>)

realizacji i rozwoju HKQF. Fundusz stworzono do obsługi różnych programów czy inicjatyw związanych z wdrażaniem QF, w szczególności w dwóch obszarach:

- systemów wsparcia określonych dla QF (zawierających poprzednie „Schematy Wsparcia Ram Kwalifikacji”);
- finansowania ITACs, związanych z QF studiów lub projektów oraz edukacji publicznej.

Biuro Edukacji powołało Komitet Sterujący Funduszu QF, konsultujący się z ministrem edukacji w sprawie polityki, strategii i zarządzania tymi środkami. W wykonywaniu swoich funkcji Komitet Sterujący może m.in. tworzyć podkomisje, przeprowadzać badania, wykonywać profesjonalne usługi.

2. Siedem poziomów HKQF w czterech kategoriach

HKQF jest podzielona na **siedem poziomów kwalifikacji**, obejmujących sektory kształcenia akademickiego, zawodowego i ustawicznego.⁵ Taki podział ustaliła Rada Wykonawcza w lutym 2004 roku. Ma to jasno określić standardy różnych kwalifikacji i zapewnić ich jakość, czyli gwarantuje co posiadacz określonego poziomu wie i może zrobić. Tym samym pomaga kształcącym się i pracodawcom określić cele szkolenia, ale też wskazać sposoby przejścia pomiędzy różnymi kwalifikacjami, aby owe założenia osiągnąć.

Siódmy poziom HKQF oznacza kwalifikacje najwyższe. Wszystkie są opisane w Ogólnych Wskaźnikach Poziomów (Generic Level Descriptors – GLD), które szczegółowo omawiają **wymagania każdego poziomu w czterech kategoriach**:

- 1. wiedzy i umiejętności intelektualnych (*knowledge and intellectual skills*):**
  - od (poziom 1.) tego, że „osoba wykazuje elementarne zrozumienie w wąskim zakresie obszarów, w zależności od pomysłów innych; wykazuje podstawowe umiejętności; otrzymuje i przekazuje informacje; używa, ale pod nadzorem, podstawowych narzędzi i materiałów; stosuje wyuczone odpowiedzi, by rozwiązać problemy; musi poświęcić trochę uwagi, by rozpoznać konsekwencje działań”;
  - do (poziom 7.) człowieka „pracującego z krytycznym podejściem do przedmiotu tematu lub dyscypliny, w tym znającego zasadnicze teorie i koncepcje oraz ich szerokie relacje z innymi dyscyplinami; identyfikującego, przygotowującego koncepcje i oferującego oryginalne oraz twórcze spojrzenie/odpowiedzi na nowe, złożone i abstrakcyjne pomysły bądź informacje; radzącego sobie z bardzo złożonymi lub nowymi problemami i podejmującego świadome sądy/decyzje w przypadku braku kompletnych lub spójnych danych/informacji; wnoszącego znaczący i oryginalny wkład w specjalistyczne badania lub szersze interdyscyplinarne relacje”;
- 2. procesy (*processes*):**
  - od (poziom 1.) osoby „działającej głównie w ściśle zdefiniowanym i wysoce zorganizowanym kontekście; podejmującej procesy powtarzalne i przewidywalne oraz jasno określone zadania; przyjmującej ściśle ograniczony zakres ról”;
  - do (poziom 7.) człowieka „demonstrującego rolę przywódczą w badaniach

---

5

- i zagadnieniach metodologicznych oraz angażującego się w dialog krytyczny; odkrywającego kreatywne i oryginalne formy odpowiedzi na problemy i zagadnienia, w kontekście nowych okoliczności”;
- 3. zastosowanie, niezależność i odpowiedzialność (*application, autonomy and accountability*):**
- od (poziom 1.) osoby „zdolnej do wykonywania zadań o charakterze rutynowym i powtarzalnym, a po wskazaniu jej wyraźnego kierunku; podejmującej wyznaczone działanie pod ścisłym nadzorem; polegającej wyłącznie na zewnętrznej kontroli produkcji i jakości”;
  - do (poziom 7.) człowieka „mającego szeroką, złożoną wiedzę i umiejętności; działającego profesjonalnie, także w nowych i nieprzewidzianych okolicznościach; wykazującego cechy przywódcze oraz oryginalność w walce i rozwiązywaniu problemów; biorącego odpowiedzialność za podejmowane decyzje; autonomicznego w wysokim stopniu, z pełną odpowiedzialnością za własną pracę oraz znaczną – za innych; radzącego sobie z kompleksami etycznymi i problemami zawodowymi”;
- 4. komunikacja, IT i liczenie (*communications, IT and numeracy*):**
- od (poziom 1.) osoby „posiadającej bardzo proste umiejętności i wykonującej je z czyjąś pomocą, na przykład: biorącej udział w dyskusji tylko dotyczącej prostych tematów; czytającej i rozpoznającej główne punkty i pomysły w prostej dokumentacji przedmiotów; podejmującej działania i odpowiadającej na ograniczoną w swym zakresie, prostą, pisemną i ustną komunikację, w rodzinnym czy rutynowym kontekście; mającej ograniczony zakres prostych zadań do przetwarzania danych i dostępu do informacji; wykorzystującej ograniczony zakres bardzo prostych i znajomych, numerycznych oraz obrazowych danych; przeprowadzającej obliczenia przy użyciu liczb całkowitych i prostych ułamków dziesiętnych do określonego poziomu dokładności”;
  - do (poziom 7.) człowieka „strategicznie używającego swych wysokich umiejętności komunikacyjnych, dostosowującego kontekst i cel do wielu odbiorców; mającego na swym koncie opublikowane prace naukowe i biorącego udział w dialogu krytycznym; monitorującego, przeglądającego i mającego refleksje na temat własnej pracy oraz rozwoju, umiejętności, a także potrafiącego je zmienić i dostosować do nowych wymagań; używającego szerokiej gamy oprogramowania i określającego wymagania dotyczące oprogramowania, w celu zwiększenia efektów pracy, przewidując przyszłe wymagania; krytycznie oceniającego dane liczbowe i graficzne, a także obszernie wykorzystującego takie dane”.

Deskryptory wskazują więc wymagane na danym poziomie umiejętności. Wzięto przy tym pod uwagę lokalne kwalifikacje, jak i doświadczenie za granicą. Proponowana rama ma być bowiem porównywalna do systemów kwalifikacji w innych krajach.

Różne branże mogą natomiast opracować swoje własne wymagania kompetencyjne i standardy, które są nazywane „Specyfikacją kompetencji norm” (Specification of Competency Standards – SCS). Każde SCS określa się w odniesieniu do podstawowych deskryptorów poziomów.

3. Tytuły i schemat ich nadawania (typy kwalifikacji)

Uznanie kwalifikacji w HKQF pełni trzy kluczowe funkcje:

- 1. wskazuje poziom**, jeden z siedmiu, co odzwierciedla głębię i złożoność nauki, a w efekcie – posiadanych kwalifikacji;

2. **zdobyty tytuł**, czyli odzwierciedlenie natury, obszaru studiów i poziomu zajmowanego w hierarchii kwalifikacji;
3. **punktację (kredyt QF)**, czyli liczbę zdobytych w trakcie nauki punktów, pokazującą na jakim etapie kształcenia się jest dana osoba, co już osiągnęła i ile jej brakuje do zdobycia jakiej kwalifikacji.

Biuro Edukacji wprowadziło Schemat Przyznawania Tytułów (Award Titles Scheme – ATS) rozpisany na odpowiednie poziomy HKQF, by ułatwić wybór programów edukacyjnych, które prowadzą do uzyskania oczekiwanych kwalifikacji. Pozwala to uczącym się zrozumieć poziomy kwalifikacji, ujednolica i upraszcza korzystanie z tytułów w ramach kwalifikacji ujętych w QF.

Wyrażone certyfikatami i tytułami typy kwalifikacji występują we wszystkich sektorach edukacji oraz kształcenia zawodowego i ustawicznego, przypisanych do kolejnych poziomów. Potwierdzają one, że uczący się uzyskał efekty uczenia się opisane w HKQF.

W ATS ujęto:

a) Certyfikaty i dyplomy

Certificate używany do kwalifikacji na poziomach QF 1-6. Kwalifikacje na poziomie 1 i 2 mogą również korzystać z **Foundation Certificate**, tytułem nagrody.

Diploma może być używany tylko do kwalifikacji na poziomach QF 3 do 6. Przyznanie dyplomu musi się wiązać z uzyskaniem 60 punktów⁶ QF lub więcej. Nie ma natomiast minimalnego wymogu punktów dla programu certyfikacji.

b) Zastosowanie kwalifikatorów

Zamieszczony niżej Award Titles Scheme wymienia tytuły dopuszczone do używania przez dostawców usług edukacyjnych dla kwalifikacji, które oferują w ramach QF i związanych z tym programów nauki. Do tytułów na różnych poziomach QF mogą być używane kwalifikatory, czyli dookreślenia takie, jak: Podstawowy, Wyższy, Zaawansowany, Zawodowy/Profesjonalny i Podyplomowy (Foundation, Higher, Advanced, Professional, Postgraduate). Nie można stosować kwalifikatorów na poziomie 3. QF (dla certyfikatów i dyplomów).

Są więc: **Higher Certificate** lub **Higher Diploma** oznaczający kwalifikacje na poziomie 4. QF, **Advanced Certificate** i **Advanced Diploma** oraz **Professional Certificate** i **Professional Diploma** (oba na poziomach 4-6), a także **Postgraduate Certificate** lub **Postgraduate Diploma** – używany na 6. QF.

Uczelnie mogą dodać sformułowanie „Poziom Ram Kwalifikacji” („QF Level”) jako część tytułu odpowiadającego uzyskanym kwalifikacjom, jeśli ich zdaniem to lepiej je opisuje lub jest bardziej dopasowane do potrzeb. Włączenie „QF Level” do nadawania tytułów jest całkowicie dobrowolne. Przykład: Professional Diploma in Business Management (QF Level 6).

6

Jeden punkt odpowiada 10 umownym godzinom nauki. Bierze się pod uwagę całkowity czas, który może być wymagany od przeciętnego ucznia we wszystkich rodzajach uczenia się, w tym frekwencję na zajęciach, samokształcenie, naukę online, naukę praktyczną, badania, egzaminy itp.

c) Studia I stopnia oraz stopnie naukowe

Nadal można używać tytułów tradycyjnych, czyli odpowiadających kwalifikacjom uzyskanym na studiach I stopnia oraz stopniom naukowym w edukacji powszechnej. Istnieją więc tytuły: **Associate** na poziomie 4. QF, **Bachelor** (licencjat) – kończący 5. QF, **Master** (magister, poziom 6.) oraz **Doctor**, tytuł najwyższy, uzyskiwany na poziomie 7. QF.

Jak deklaruje Biuro Edukacji⁷, jest kilka przyznawanych tytułów, które nadal będą ujmowane w QF, mimo że nie są zgodne ze schematem ATS. Chodzi o następujące kwalifikacje, obecnie oferowane przez uniwersytety i uznawane na całym świecie: prawnicze Juris Doctor (JD) i Doctor of Jurisprudence (dr Jur.) oraz Executive Master (np. EMBA) , wszystkie uzyskiwane na poziomie 6. QF.

Poza tymi tytułami, używanie jakichkolwiek innych nie wymienionych w ATS nie jest dopuszczone w przypadku kwalifikacji uznawanych w QF, chyba że oferująca je uczelnia uzyska takie zezwolenie.

Poniżej tabela obrazująca Award Titles Scheme:

ATS wraz z użyciem punktacji QF zostały oficjalnie uruchomione w październiku 2012 roku. Do ich całkowitego wdrożenia **przygotowano harmonogram**:

- a) od 1 stycznia 2014 roku wszystkie nowe programy⁸ na poziomie QF 1 do 7 powinny przyjąć tytuły, które są zgodne z wymogami ATS, zanim będą mogły zostać ujęte w Rejestrze Kwalifikacji (Qualifications Register – QR). Jednocześnie, wszystkie nowe programy na poziomie QF 1 do 4 powinny wykazywać wartości punktowe w QR;

7

http://www.hkqf.gov.hk/media/HKQF/HKQF_ATS_E_2012_10.pdf

8

Nowe programy odnoszą się do programów zarejestrowanych pierwszy raz w QR lub po 1 stycznia 2014 r.

Level	Award Titles Permitted for Each Level						
7	Doctor 博士						
6	Master 碩士	Postgraduate Diploma 深造文憑	Professional Diploma 專業文憑	Advanced Diploma 高等文憑	Diploma 文憑	Certificate 證書	
		Postgraduate Certificate 深造證書					
5	Bachelor 學士		Professional Certificate 專業證書	Advanced Certificate 高等證書	Diploma 文憑	Certificate 證書	
4	Associate 副學士	Higher Diploma 高級文憑					
		Higher Certificate 高級證書					
3					Certificate 證書		
2							
1						Foundation Certificate 基礎證書	

- b) od 1 stycznia 2016 roku wszystkie programy na poziomie QF 1 do 7 powinny przyjąć tytuły, które są zgodne z wymogami ATS, aby były nadal zarejestrowane w QR. Jednocześnie, wszystkie programy na poziomie QF 1 do 4 powinny wykazać swą punktację w rejestrze;
- c) dostawcy usług mogą, na zasadzie dobrowolności, wskazać punktację QF swoich programów na poziomie 5 do 7 na QR.^{9 10}

9

[Implementation Timetable of ATS and Use of Credit](#)

10

Szczegóły: [Download Implementation Timetable](#)

4. Punktacja i jej transfer na kwalifikacje

Hongkong, podobnie jak Europa, przyjął, że w celu ułatwienia obywatelom kształcenia się przez całe życie, tryb i struktura nauki muszą być elastyczne. Tak, by pracownicy mogli połączyć zdobywanie wiedzy z pracą i obowiązkami rodzinnymi. Powstały tutaj system transferu i akumulacji punktów (Credit Accumulation and Transfer – CAT) ma właśnie umożliwić dopasowania nauki do indywidualnej sytuacji, a także zminimalizować ryzyko powielania szkoleń. W systemie CAT uczniowie systematycznie gromadzą punkty związane z nauką i szkoleniami, uzyskane podczas różnych kursów, a uzyskana punktacja jest przekształcana w uznawane kwalifikacje na odpowiednim poziomie. „Rozwój HKQF ułatwi uporządkowanie CAT między sektorami i organizatorami szkoleń, zapewniając jednolitą platformę i wspólną punktację” – zaznacza EDB¹¹.

Biuro Edukacji wydało „Instrukcję korzystania z punktacji w ramach HKQF”¹². Tłumaczy ona uczniom czym jest punktacja, jaką odgrywa rolę, a także instruuje ich krok po kroku jak wybierać programy, moduły, sposoby kształcenia, aby uzyskać odpowiednią sumę punktów, jak ją obliczyć i tak dalej.

W systemie hongkońskim **jeden punkt QF odpowiada 10 nominalnym godzinom nauki**¹³. **Nominalny czas nauki** nie ogranicza się do wykładów w salach lekcyjnych i formalnych zajęć. Bierze się bowiem pod uwagę całkowity czas, który uczeń poświęca na naukę i jakiego można od niego wymagać, we wszystkich rodzajach kształcenia się w ramach danego programu. Uwzględnia się uczestnictwo w zajęciach, samokształcenie, naukę online, badania czy eksperymenty w laboratoriach oraz ćwiczenia i warsztaty praktyczne (pod nadzorem lub samodzielne), niezależne badania w bibliotece, czytanie w domu, egzaminy i wszelkie inne formy pracy ucznia.¹⁴ Nominalny czas nauki równa się sumie godzin zajęć, samokształcenia i szacunkowej innej edukacji. Punkty są zatem arytmetycznym wyrazem łącznych godzin zaangażowania ucznia, w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla odpowiednich programów i poziomów QF.

Za przykład może posłużyć poniższy program zawierający 10 modułów punktowanych i jeden niepunktowany. Jego przeliczenia na punkty QF: w module 1., na trzecim poziomie QF, trzeba zaliczyć 30 godzin lekcji i 60 godzin samokształcenia. Owych 90 godzin daje 9 punktów QF. Proporcje godzin zajęć do godzin pracy własnej wynoszą 1: 2 w modułach 1 do 9. Moduł 10. obejmuje 27 godzin lekcyjnych, 60 godzin samodzielnej nauki i 3 godziny oceny (czas

---

11

Założenia The Education Bureau w Hongkongu – Qualifications Framework
(http://www.hkqf.gov.hk/guie/HKQF_intro.asp)

12

[Operational Guidelines on Use of Credit](#) Education Bureau The Government of the Hong Kong Special Administrative Region

13

[Concept and Principles of QF Credit](#) under Hong Kong Qualifications Framework

14

[Operational Guidelines on Use of Credit](#) Education Bureau The Government of the Hong Kong Special Administrative Region

przeznaczony na egzaminy, testy i inne działania oceniające). Stosunek zajęć do pracy własnej jest tutaj nieco wyższy niż 1:2. Oczekuje się, że student spędzi średnio 6 godzin pracy własnej na przygotowanie się do egzaminu. W sumie w ramach programu 930 godzinom kształcenia przypisano 93 punkty QF (jeden punkt na 10 godzin nauki). Skoro 63 punkty QF (67,7%) są liczone już na poziomie czwartym (poziom wyjściowy), program będzie zatem prowadził do kwalifikacji na poziomie 4 QF. Szczegółowo obrazuje to wykres:

 資歷架構
Qualifications Framework

Operational Guidelines on Use of Credit

	Module Title	QF Level	Contact Hours	Self-Study Hours	Assessment Hours	Notional Learning Hours	QF Credit Value
1	Module 1	3	30	60	(already included in contact hours & self-study hours)	90	9
2	Module 2	3	30	60		90	9
3	Module 3	3	40	80		120	12
4	Module 4	4	30	60		90	9
5	Module 5	4	30	60		90	9
6	Module 6	4	30	60		90	9
7	Module 7	4	30	60		90	9
8	Module 8	4	30	60		90	9
9	Module 9	4	30	60		90	9
10	Module 10	4	27	60	3	90	9
11	Module 11 (non-credit-bearing)						
Total			307	620	3	930	93

Wartość punktową modułów określają zazwyczaj nauczyciele i twórcy programów, polegając na swym profesjonalnym osądzie raz opierając się na swojej znajomości tematu, doświadczeniu i umiejętnościach typowej grupy uczniów. Są to zatem wartości orientacyjne, a nie precyzyjne obliczenie czasu uczenia się przez przeciętnego ucznia.

Jak wiadomo zakłada się, że kwalifikacje zgodne z QF zapewniają odpowiednią jakość. Aby zapewnić jakość i wiarygodność punktacji, jest ona częścią procesu akredytacji programów. Punkty są przyznawane, jeśli określone rezultaty programu nauczania zostały osiągnięte, a nie po prostu dlatego, że uczący się spędził wystarczająco dużo czasu na kształceniu się w programie. Dlatego częścią programu jest ocena.15

5. Komitety Doradcze ds. Szkoleń Branżowych (ITACs) i zapewnienie jakości kształcenia (QA)

„Aby wzmocnić wiodącą rolę przemysłu w rozwoju kształcenia zawodowego i aby zwiększyć jego skuteczność, odpowiednie branże same formułują Specyfikacje Standardów Kompetencji (Specification of Competency Standards – SCS). A żeby zapewnić szeroką akceptację kwalifikacji przyznanych przez różne instytucje edukacyjne i szkoleniowe w ramach QF, wprowadzono mechanizm zapewniania jakości. Wszystkie kwalifikacje przyznawane w ramach HKQF mają zapewnioną określoną jakość.”¹⁶ - tłumaczy Biuro Edukacji.

Zachęca ono różne branże do zakładania Komitetów Doradczych ds. Szkoleń Branżowych (Industry Training Advisory Committees – ITACs), w skład których wchodzi przedstawiciele pracodawców, pracowników i organizacji zawodowych. Dotychczas ITACs zostały utworzone przez 19 gałęzi przemysłu (wcześniej - 20, jednak dwie branże połączyły się)¹⁷: samochodowa, uroda i fryzjerstwo, bankowość, służby opieki nad osobami w podeszłym wieku, catering, usługi elektryczne i mechaniczne, import i export, informacje i technologie komunikacyjne, ubezpieczenia, biżuteria, logistyka, technologie wytwarzania (obróbka, metale, tworzywa sztuczne), reklama i poligrafia, zarządzanie nieruchomościami, handel detaliczny, usługi ochroniarskie, testowanie, inspekcja i certyfikacja oraz produkcja zegarków i zegarów¹⁸.

Jak mówił w grudniu 2014 roku Eddie Ng Hak-kim, minister edukacji, gałęzie te reprezentują 48 procent siły roboczej. 17 z nich już przygotowało swoje SCS, a pozostałe zrobią to w ciągu dwóch lat¹⁹. Minister finansów zaproponował, by z budżetu na lata 2013-14 przesunąć na następny rok obrotowy 10 milionów dolarów hongkońskich na wsparcie ITACs w uruchomieniu nowych inicjatyw, w celu zwiększania wiedzy i umiejętności pracowników przemysłu i ich konkurencyjności na rynku pracy.²⁰

W ITACs tworzone są i rozwijane standardy kompetencji dla tych branż, co ma określić wymagania na różnych poziomach HKQF. Projekt SCS jest konsultowany w całej branży, a po jego przyjęciu instytucje szkoleniowe opracowują odpowiednie programy nauki. Programy i związane z nimi kwalifikacje są uznawane jako zgodne z HKQF, jeśli ich jakość jest potwierdzona przez Hongkońską Radę Akredytacyjną ds. Akademickich i Zawodowych Kwalifikacji (Hong Kong Council for Accreditation of Academic and Vocational Qualifications – HKCAAVQ).

Ponadto HKQF są oparte na mechanizmie zapewnienia jakości (Quality Assurance – QA)²¹. I właśnie przez HKCAAVQ i na podstawie ustawy o zapewnieniu jakości przyznawane są akredytacje usługodawcom edukacyjnym. Są jednak ciała mogące zapewnić niektórym uczelniom samodzielne akredytacje:

- władze akademickie/senaty uczelni;
- Rada Zapewnienia Jakości (Quality Assurance Council) działająca w ramach Uniwersyteckiego Komitetu Grantowego (University Grants Committee – UGC). To centralny organ zapewnienia/kontroli jakości w szkolnictwie wyższym;
- Wspólny Komitet Kontroli Jakości (Joint Quality Review Committee). Czyli centralny organ QA dla samofinansujących się programów sub-stopnia, oferowanych przez instytucje finansowe UGC.²²

19

Wystąpienie podczas Ceremonii Partnerów QF -

http://www.hkqf.gov.hk/media/rDoc/20141209_Commendation_2014_E.pdf

20

Rzecznik Biura Edukacji -

http://www.hkqf.gov.hk/media/rDoc/20141120_TrainingPackages_Press%20Release_E.pdf

21

Brian Lo, wiceminister edukacji. Wystąpienie podczas międzynarodowej konferencji „Kwalifikacje bez granic: Perspektywy Ram Kwalifikacji w Hongkongu oraz w Europie”, która odbyła się 26 listopada 2014 roku w Hongkongu

http://www.hkqf.gov.hk/img/evt/evt20141126a/Doc/Keynote%201_DS1%20PPT.pdf

22

Ibidem

6. Dostosowywanie wymogów HKQF do Europejskich Ram Kwalifikacji (EQF) i współpraca międzynarodowa

Ponieważ system kształcenia w Hongkongu tworzyli jeszcze Brytyjczycy²³, wprowadzane tam Ramy Kwalifikacji odnoszą się do podobnego schematu edukacji formalnej. Hongkong zabiega zresztą o dostosowanie HKQF do europejskich ram kwalifikacji (EQF). Podkreślano to podczas międzynarodowej konferencji „Kwalifikacje bez granic: Perspektywy Ram Kwalifikacji w Hongkongu oraz w Europie”, która odbyła się 26 listopada 2014 roku w Hongkongu.

– Ta konferencja to bardzo ważny krok milowy w naszych staraniach o uznanie międzynarodowe HKQF. Oznacza rozpoczęcie naszej współpracy z Komisją Europejską w technicznym dostosowywaniu hongkońskiej oraz europejskiej ramy kwalifikacji – podkreślał Eddie Ng Hak-kim, minister edukacji, podczas otwarcia konferencji²⁴. – Dostosowanie techniczne będzie obejmowało dostarczenie narzędzi tłumaczących, by zrozumieć zgodność poziomów kwalifikacji między HKQF i EQF. To przyniesie obopólne korzyści – dla Hongkongu i krajów Unii Europejskiej. Po zakończeniu dostosowania technicznego, sprawozdanie na temat porównywalności poziomów HKQF i EQF zostanie przekazane Komisji Europejskiej. Mamy nadzieję, że dzięki tej współpracy zwiększymy mobilność uczących się między naszymi dwoma regionami – dodał.

W procesie dostosowania technicznego do EQF za ważne cele uznano²⁵:

- promowanie przejrzystości i porównywalności kwalifikacji między tymi regionami;
- oznaczanie ważnych kroków w rozwoju HKQF w kontekście międzynarodowym;
- wzmocnienie pozycji Hongkońskiego Specjalnego Regionu Administracyjnego (HKSAR) jako wiodącego centrum biznesowego i edukacyjnego w regionie;
- ułatwienie mobilności osób.

23

Na mocy traktatu z 1842 r, kończącego pierwszą wojnę opiumową, pozostający dotąd w rękach chińskich Hongkong przejęła Wielka Brytania. W 1898 r. podpisano umowę 99-letniej „dzierżawy” tych terytoriów. Umową chińsko-brytyjską z 1984 r. ustalono warunki, na których Hongkong powrócił do Chin 1 lipca 1997 roku. Chiny zobowiązały się pozostawić władzom Hongkongu do 2047 roku dużą autonomię we wszystkich sprawach, z wyjątkiem polityki zagranicznej i sił zbrojnych.

24

Government Information Centre
(<http://www.info.gov.hk/gia/general/201411/26/P201411260376.htm>)

25

Brian Lo, wiceminister edukacji. Wystąpienie podczas międzynarodowej konferencji „Kwalifikacje bez granic: Perspektywy Ram Kwalifikacji w Hongkongu oraz w Europie”, która odbyła się 26 listopada 2014 roku w Hongkongu
http://www.hkqf.gov.hk/img/evt/evt20141126a/Doc/Keynote%201_DS1%20PPT.pdf

W 2012 roku przeprowadzono studium wykonalności, które miało ocenić gotowość HKQF do dostosowania się do europejskich ram kwalifikacji (EQF) oraz innych regionalnych QF²⁶. Wyniki uznano za optymistyczne:

- HKQF rokuje skuteczną realizację;
  - HKQF są wystarczająco dobrze znane i będą korzystać z międzynarodowych doświadczeń, wyrównywania;
  - Są wspólne cechy HKQF i EQF:
    - * narzędzia do wspierania kształcenia ustawicznego;
    - * podejście oparte na efektach uczenia się;
    - * zapewnienie jakości (QA) stanowi podstawę zarówno HKQF, jak i EQF;
- * uznawanie kształcenia pozaformalnego i nieformalnego.

W ramach dostosowania **zaplanowano kilka działań**, które już są realizowane:

- Zorganizowanie konferencji na rozpoczęcie projektu wyrównania technicznego HKQF-EQF;
- Przyjęcie przez Biuro Edukacji (EDB) roli centralnego punktu koordynacji projektu;
- Utworzenie Wspólnej Grupy Technicznej (Joint Technical Group). Jej uczestnicy to: przedstawiciele Grupy Doradczej EQF i sekretariatu QF działającego w ramach hongkońskiego EDB;
- Utworzenie Lokalnej Grupy Ekspertów (Local Expert Group), która ma sterować projektem i nadzorować go. Członkami LEG są lokalne strony zainteresowane HKQF;
- Ustalenie konsultanta technicznego do pomocy EDB w projekcie;
- Wdrożenie planu realizacji projektu współpracy w ciągu 12 miesięcy.

Hongkong prowadzi też inną międzynarodową współpracę i²⁷:

- Chiny – w 2011 r. podpisał list intencyjny z Guangdong Occupational Skill Testing Authority na analizę porównawczą standardów zawodowych;

26

[Ibidem](#)

27

Ibidem

- Szkocja – w 2012 roku zawarto porozumienia z wprowadzającymi Szkołą Ramę Kwalifikacji (Scottish Credit and Qualifications Framework) o partnerstwie i współpracy na rzecz rozwoju QF;
- Nowa Zelandia – w 2014 r. sygnowano porozumienie o współpracy przy rozwoju QF z Nowozelandzkim Urzędem ds. Kwalifikacji (New Zealand Qualifications Authority);
- Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) – Hongkong zabiega o rozwój ram kwalifikacji w ASEAN.

Plany HKQF²⁸:

- bliższa współpraca (np. Europa, ASEAN, Chiny kontynentalne, Nowa Zelandia);
- szeroki udział w HKQF przedstawicieli wszystkich dostawców edukacji;
- uznanie jakości wszystkich rodzajów kształcenia (np. poza formalnej i nieformalnej edukacji, kwalifikacje zawodowe);
- budowanie marki HKQF.

7. System edukacji formalnej w Hongkongu

Edukacja w Hongkongu jest zarządzana centralnie przez Biuro Edukacji (EDB), podległe ministrowi edukacji²⁹. Biuro jest odpowiedzialne za

- formułowanie, opracowanie i przegląd polityk, programów i prawodawstwa w zakresie edukacji, od poziomu przedszkolnego do szkolnictwa wyższego;
- nadzorowanie skutecznego wdrażania programów edukacyjnych.

Monitoruje usługi świadczone przez: Uniwersytecki Komitet Grantowy (UGC), agencję pomocy finansowej dla studentów (Student Financial Assistance Agency), organów oceny i egzaminów (Hong Kong Examinations and Assessment Authority), Hongkońską Radę Akredytacyjną ds. Akademickich i Zawodowych Kwalifikacji (Hong Kong Council for Accreditation of Academic and Vocational Qualifications) oraz Radę Kształcenia Zawodowego (Vocational Training Council).³⁰

28

ibidem

29

Rządowe Biuro Edukacji <http://www.edb.gov.hk/en/about-edb/list-page.html#>

30

ibidem

Szkoły podstawowe i średnie

W Hongkongu występują **trzy typy szkół**:

- publiczne (rządowe), finansowane ze środków publicznych, czyli bezpłatne dla wszystkich uczniów;
- prywatne, sfinansowane głównie z chesnego płaconego przez rodziny uczniów. Szkoły te na poziomie podstawowym uznawane są za prestiżowe, natomiast na poziomie średnim mają opinię placówek dla uczniów, którzy nie radzą sobie w placówkach publicznych. Niektóre, choć nieprofesjonalne, źródła podają, że do podstawówek tego typu uczęszcza 10 procent uczniów, a do średnich szkół – 18 procent³¹;
- wspomagane (aided schools), utrzymywane z danin, ale też z funduszy publicznych. Prowadzone są na ogół we współpracy z organizacjami charytatywnymi, czy też religijnymi (różnych wyznań, często chrześcijańskimi). Jak podają wspomniane źródła, są to szkoły najczęściej wybierane przez uczniów: około 85 procent uczęszcza do nich na poziomie podstawowym, około 75 procent na średnim. Nauka do końca gimnazjum jest bezpłatna, natomiast od czwartej do siódmej klasy (szkoła średnia) pobierane jest już chesne³².

Obowiązek szkolny w Hongkongu trwa dziewięć lat i obejmuje dzieci od szóstego do piętnastego roku życia. Od roku szkolnego 2008/2008 państwo, dzięki szkołom publicznym i dotacjom, zapewnia dostęp do bezpłatnej nauki na tym etapie. Szkoły komercyjne osiągające odpowiednio wysoki poziom mogą się ubiegać o subwencje rządowe, przy zachowaniu prawa do własnych opłat czy wymagań wobec uczniów i edukacyjnych. W szkołach wymagane jest od dzieci noszenia mundurków.

W ciągu wieku panowania Brytyjczyków w Hongkongu wprowadzono system edukacji przypominający ten obowiązujący na wyspach.

Na poziomie edukacji podstawowej i średniej funkcjonują zatem:

- nieobowiązkowe przedszkole (3 lata, uczęszcza do niego 90 procent dzieci, choć wiele z nich to prywatne placówki);
- obowiązkowa szkoła podstawowa (6 lat, dzieci rozpoczynają naukę mając 6 lat);
- szkoła średnia (3 + 2 + 2 lata):
  - obowiązkowe gimnazjum (3 lata);

31

Portal poświęcony systemom edukacyjnym na świecie – Interklasa.
<http://interklasa.pl/porta1/dokumenty/systemy-edukacyjne/hong.htm>

32

Ibidem

- nieobowiązkowa szkoła średnia (2 lata), zakończona certyfikatem **HKCEE (Hong Kong Certificate of Education Examination)**. To odpowiednik brytyjskiego GCSE (General Certificate of Secondary Education), egzaminu zdanego powszechnie w trakcie piątego roku nauki w szkole średniej. Jego zdanie jest warunkiem kontynuowania nauki w systemie A-levels lub matury międzynarodowej;

- nieobowiązkowy kurs maturalny w szkole średniej (2 lata), kończący się **HKALE (Hong Kong Advanced Level Examination)**, który z kolei jest odpowiednikiem angielskiego A-levels. Po uzyskaniu tego certyfikatu można się ubiegać o naukę na poziomie szkolnictwa wyższego oraz uzyskanie odpowiednich dla niej stopni i tytułów.

Nie każda szkoła średnia umożliwi pełne siedem lat nauki (trzy lata gimnazjum i cztery prowadzące do „matury”). Wszystkie jednak oferują przynajmniej pięcioletni program przygotowujący do HKCEE.

W roku szkolnym 2014/15 istniało 571 szkół podstawowych, 509 gimnazjów i 61 szkół specjalnych.

Szkoły średnie mają **różne profile**:

- gramatyczne (przygotowują do HKCEE i oferują kurs do egzaminu HKALE) oferują program szkoły średniej, uniwersytecki, praktyczny czy kulturalny;
- tzw. przed zawodowe (podobnie - HKCEE i kurs na HKALE) przygotowują uczniów teoretycznie i praktycznie do pracy w zawodzie. Mają ofertę od zawodowej do akademickiej, przy czym około 40 proc. przedmiotów to zajęcia techniczne;
- techniczne – rodzaj dwuletnich studiów technicznych dla tych, którzy ukończyli niższy poziom szkoły średniej. Oferują naukę w wielu dyscyplinach, np. studia handlowe, budowlane przemysłowe, księgowość, odzieżowe, hotelarskie.

Szkolnictwo wyższe

Do najbardziej znanych i liczących się szkół wyższych należą:

- Uniwersytet Hongkongu (HKU), utworzony w 1910 roku (The University of Hong Kong, www.hku.hk);
- Uniwersytet Chiński w Hongkongu (CUHK), powołany w 1963 r. (The Chinese University of Hong Kong, www.cuhk.edu.hk);
- Hongkoński Uniwersytet Nauki i Techniki (HKUST), powstały w 1991 r. (The Hong Kong University of Science and Technology, www.ust.hk);
- Baptystyczny Uniwersytet w Hongkongu (HKBU), ufundowany w 1956 roku, ale pełny status uniwersytetu uzyskał w listopadzie 1994 r. (The Hong Kong Baptist University, www.hkbu.edu.hk);

- Hongkoński Uniwersytet Politechniczny (PolyU), utworzony w 1972 r., pełny status akademicki ma od 1994 r. (The Hong Kong Polytechnic University, www.polyu.edu.hk);
- Miejski Uniwersytet Hongkongu (CityU), powstał w 1984 r., pełny status od 1994 roku (The City University of Hong Kong, www.cityu.edu.hk);
- Uniwersytet Otwarty Hongkongu (OpenU), utworzenie – 1989, pełny status – 1997 (The Open University of Hong Kong, www.ouhk.edu.hk);
- Hongoński Uniwersytet Shue Yan (SYU), powstanie - 1971, status uniwersytetu – 2006, był to pierwszy prywatny uniwersytet w Honkkongu (The Hong Kong Shue Yan University, www.hksyu.edu)³³.

Ponadto do znaczących uczelni zaliczane są:

- Uniwersytet Lingnan (Lingnan University – LU);
- Akademia Sztuk Pięknych Hongkongu (Hong Kong Academy for Performing Arts – HKAPA);
- Instytut Pedagogiczny Hongkongu (Hong Kong Institute of Education HKIEd);
- HKCT Instytut Szkolnictwa Wyższego (HKCT Institute of Higher Education);
- Caritas Instytut Szkolnictwa Wyższego (Caritas Institute of Higher Education);
- Szkoła Wyższa Centennial (Centennial College);
- Szkoła Wyższa Chu Hai (Chu Hai College of Higher Education);
- Szkoła Wyższa Handlowa Hang Seng (Hang Seng Management College);
- Szkoła Wyższa Hong Kong Nang Yan (Hong Kong Nang Yan College of Higher Education);
- Instytut Technologiczny Hongkongu (Technological and Higher Education Institute of Hongkong);
- Szkoła Wyższa Tung Wah (Tung Wah College);
- Szkoła Wyższa Karier Caritas Bianchi (Caritas Bianchi College of Careers);
- Koledż Komunalny Po Leung Kuk HKU SPACE;

33

Rankingi uczelni według kilku źródeł, w tym Biuro Edukacji (<http://www.edb.gov.hk/en/edu-system/postsecondary/index.html>). Dane uniwersytetów za portalem dla migrujących Easyexpat.com - <http://www.easyexpat.com/en/guides/hong-kong/hong-kong/school/school-system.htm>

- Szkoła Artystyczna przy Centrum Artystycznym Hongkongu³⁴.

Osiem uczelni przyznających tytuły, zapewniających 15 tysięcy miejsc na pierwszym roku studiów I stopnia, jest finansowanych przez Uniwersytecki Komitet Grantowy (UGC): Miejski Uniwersytet Hongkongu (CityU), Baptystyczny Uniwersytet Hongkongu (HKBU), Uniwersytet Chiński w Hongkongu (CUHK), Uniwersytet Politechniczny Hongkongu (PolyU), Uniwersytet Nauki i Techniki Hongkongu (HKUST), Uniwersytet Hongkongu (HKU), Uniwersytet Lingnan (LU), Instytut Pedagogiczny Hongkongu (HKIEd).³⁵

Pozostałe uczelnie same się finansują. Poza instytucjami opłacanymi ze środków publicznych są bowiem uczelnie utrzymujące się dzięki opłatom, daninom, czy zyskom z badań.

8. Uznawania efektów uczenia się poza edukacją (RPL)

W ramach HKQF, kwalifikacje nie są ograniczone do akademickich i szkoleniowych osiągnięć. Poszczególne branże tworzą mechanizm uznawania efektów uczenia się nabytych poza edukacją formalną (Recognition of Prior Learning – RPL), w celu rozpoznania dotychczasowych umiejętności, wiedzy i doświadczenia zawodowego pracowników. Czyli efektów dotąd nieocenianego, nieocertyfikowanego uprzednio uczenia się, które osoba osiągnęła przez poprzednie doświadczenia czy podczas pracy zawodowej. Dzięki uznaniu tych kwalifikacji, pracownicy mogą rozpocząć bądź kontynuować naukę na różnych poziomach, aby uzyskać wyższe i lepsze kwalifikacje.

9. Bibliografia:

1. The Qualifications Framework – Education Bureau w Hongkongu (<http://www.hkqf.gov.hk/guie/home.asp>)
2. Milestones of HKQF development – Education Bureau w Hongkongu (http://www.hkqf.gov.hk/guie/HKQF_milestone.asp)
3. Generic Level Descriptor – HKQF (http://www.hkqf.gov.hk/media/HKQF_GLD_e.pdf)
4. Qualifications Framework – Award Titles Scheme (http://www.hkqf.gov.hk/media/HKQF/HKQF_ATS_E_2012_10.pdf)

34

Lista za Biurem Edukacji (<http://www.edb.gov.hk/en/edu-system/postsecondary/local-higher-edu/institutions/index.html>), uzupełnie z Wikipedii: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Hongkong#Edukacja>

35

Biuro Edukacji (<http://www.edb.gov.hk/en/edu-system/postsecondary/index.html>)

5. Implementation Timetable of Award Titles Scheme and Use of Credit (http://www.hkqf.gov.hk/quie/HKQF_ATS_and_Credit_Timetable.asp oraz http://www.hkqf.gov.hk/media/HKQF/HKQF_ATS_and_Credit_Timetable_E_2012_10.pdf)
6. Operational Guidelines on Use of Credit Education Bureau (http://www.hkqf.gov.hk/media/HKQF/Operational%20Guidelines%20on%20Use%20of%20Credit%20%28E%29_Web_Final.pdf)
7. Concept and Principles of QF Credit under Hong Kong Qualifications Framework (http://www.hkqf.gov.hk/media/HKQF/HKQF_Credit_E_2012_10.pdf)
8. „HKQF: rozwój, osiągnięcia i współpraca z EQF” – referat Briana Lo, wiceministra edukacji, wygłoszony podczas międzynarodowej konferencji „Kwalifikacje bez granic: Perspektywy Ram Kwalifikacji w Hongkongu oraz w Europie”, 26 listopada 2014. (podsumowanie prezentacji: http://www.hkqf.gov.hk/img/evt/evt20141126a/Doc/Keynote%201_DS1%20PPT.pdf)
9. Wystąpienie ministra edukacji Eddie Ng Hak-kim podczas Ceremonii Partnerów QF (http://www.hkqf.gov.hk/media/rDoc/20141209_Commendation_2014_E.pdf)
10. HKQF Conference on "Qualifications Across Boundaries: Perspectives of HK Qualifications Framework and European Qualifications Framework" – materiały Government Information Centre (przykładowe Press Release: <http://www.info.gov.hk/gia/general/201411/26/P201411260376.htm>)
11. Expressions of interest invited for development of Specification of Competency Standards-based Training Packages under Qualifications Framework – Rzecznik Biura Edukacji (http://www.hkqf.gov.hk/media/rDoc/20141120_TrainingPackages_Press%20Release_E.pdf)
12. Portal rządowego Biura Edukacji, informujący o organizacji i działaniu tej instytucji oraz systemu edukacji w Hongkongu (<http://www.edb.gov.hk/en/index.html>)
13. Portal Biura Edukacji poświęcony Ramom Kwalifikacji (http://www.hkqf.gov.hk/quie/HKQF_intro.asp)
14. Portal rządowy – kompendium wiedzy dla rezydentów i przyjeżdżających na temat Hongkongu, w tym systemu oświaty i szkolnictwa wyższego (<http://www.gov.hk>)
15. Portal branżowy w Hongkongu – HKTDC (<http://www.hktdc.com>)
16. Portal poświęcony systemom edukacyjnym na świecie – Interklasa. (<http://interklasa.pl/portal/dokumenty/systemy-edukacyjne/hong.htm>)
17. Portal dla migrujących Easyexpat.com (<http://www.easyexpat.com/en/guides/hong-kong/hong-kong/school/school-system.htm>)